

[INHOUDSOPGAVE]

DEEL 1	HET RECHT EN ZIJN BRONNEN	1
[I. Het begrip recht]		3
A]	Het recht is een geheel van bindende regels	3
1.	Principe	3
2.	Onderverdelingen	3
a.	Gebods-, verbods- en verlobbepalingen	3
b.	Regels toepasbaar na keuze en wilsaanvullende regels	4
c.	Ondersteunende regels	4
d.	Technische regels en formalisme	4
B]	Het recht moet de samenleving ordenen en in stand houden	5
C]	Het recht vereist gezag	5
1.	Uitvaardigen van het recht	6
a.	Regelgevende organen: betrokkenheid Staat bij ontstaan regelgeving	6
b.	Rechtsgeldige totstandkoming van het recht	6
2.	Naleven van het recht	6
D]	Besluit	7
[II. Indeling van het recht]		8
A]	Algemeen	8
B]	Publiekrecht	8
C]	Privaatrecht	9
D]	Gemengde rechtstakken	10
E]	Internationaal recht	10
F]	Andere indelingen	11
1.	Het objectief en het subjectief recht	11
2.	Het materieel en formeel recht	11
3.	Aanvullend, dwingend recht en recht van openbare orde	11
4.	Het positief recht en het natuurrecht	12
[III. Bronnen van het recht]		13
A]	Algemeen	13
B]	De wet	13
1.	Materiële en formele wetten – normenhiërarchie	13
a.	Materiële en formele wetten: begrippen	13
b.	De hiërarchie	14
2.	De Grondwet	15
a.	Definitie en historiek	15
b.	Grondwetswijzigingen	16
i.	Fase 1: Verklaring tot grondwetswijziging	16
ii.	Fase 2: Ontbinding kamers en verkiezingen	16
3.	Internationale normen	17
a.	Internationale verdragen	17
i.	Begrip	17

ii.	Bevoegdheid en procedure tot opnemning in de interne Belgische rechtsorde	17
iii.	Verdragsbepalingen met en zonder directe werking	18
iv.	Het primair Unierecht	18
b.	Beslissingen van supranationale organisaties	19
i.	Verordeningen	19
ii.	Richtlijnen	19
4.	De federale wet	20
a.	Soorten wetten	20
i.	Gewone wetten en bijzonderemeerderheidswetten	20
ii.	Monocamerale en bicamerale wetten	20
b.	Wording van de wet	21
i.	Initiatief	21
ii.	Advies afdeling Wetgeving Raad van State	21
iii.	Bespreking en stemming	21
iv.	Tweede lezing	22
v.	Voorkoming en regeling van de belangenconflicten en alarmbelprocedure	22
vi.	De bekrachtiging en de afkondiging	23
vii.	De bekendmaking en de inwerkingtreding	23
5.	Het decreet	23
6.	De ordonnantie	24
7.	De samenwerkingsakkoorden en gezamenlijke decreten	25
8.	Het wetskrachtig koninklijk besluit	26
9.	Koninklijke besluiten en besluiten van de Gemeenschaps- en Gewestregeringen	27
a.	Begrip	27
b.	Totstandkoming	27
10.	De ministeriële besluiten en de besluiten van staatssecretarissen	28
11.	De normen uitgevaardigd door de gedecentraliseerde besturen	28
C]	De algemene rechtsbeginselen	28
1.	Algemeen	28
2.	Plaats in de normenhiërarchie	29
3.	Indeling	29
a.	Overzicht	29
b.	De algemene beginselen van behoorlijk bestuur	29
c.	De algemene beginselen van behoorlijke wetgeving	31
i.	Het beginsel van de kenbaarheid van de norm	31
ii.	Het niet-retroactiviteitsbeginsel	32
D]	De rechtspraak	33
1.	Begrip	33
2.	Interpretatie	33
a.	Begrip	33
b.	Door de rechter gehanteerde interpretatiemethoden en -regels	34
c.	Authentieke interpretatie	34
3.	Aanpassing van de regel aan gewijzigde omstandigheden	35
4.	De invulling van algemene begrippen	35
5.	Schepping van nieuwe rechtsfiguren	35
E]	De gewoonte	36

F]	De pseudowetgeving	36
G]	Paralegale normen	37
H]	De rechtsleer	37
I]	De billijkheid	38
DEEL 2 DE RECHTSTAKKEN EN HUN BASISBEGRIPPEN		39
II.	<i>Het staatsrecht</i>	41
A]	Begrip	41
B]	De instellingen	41
1.	Algemene kenmerken van de Belgische Staat	41
a.	Een democratische staat	41
b.	Scheiding der machten	41
c.	Representatieve instellingen	42
d.	Gerationaliseerd parlementair regime	42
e.	Rechtsstaat	43
f.	Erfelijke grondwettelijke monarchie	43
g.	Federale staat	43
i.	De federale staat en zijn instellingen	43
ii.	De bevoegdheden	44
2.	De federale overheid	46
a.	Algemeen	46
b.	Het federale parlement	46
i.	Functioneel bicameralisme	46
ii.	Samenstelling	46
iii.	Bevoegdheden	48
c.	De Koning	49
d.	De federale regering	50
i.	Samenstelling	50
ii.	Bevoegdheden	50
e.	De rechtsprekende functie	51
i.	Algemeen	51
ii.	Hoven en rechtbanken	52
iii.	De administratieve rechtscolleges	53
iv.	Bijzondere rechtscolleges	55
v.	De Hoge Raad voor de Justitie	58
3.	De Gemeenschappen en Gewesten	59
a.	Algemeen	59
b.	De bevoegdheden van de Gemeenschappen	60
i.	Culturele aangelegenheden	60
ii.	Onderwijs	60
iii.	De 'persoonsgebonden aangelegenheden'	60
iv.	Het taalgebruik	61
c.	De bevoegdheden van de Gewesten	61
d.	De organen van de Gemeenschappen en Gewesten	63
i.	Algemeen	63
ii.	Het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering	63
iii.	Het Parlement en de Regering van de Franse Gemeenschap	64

iv.	Het Parlement en de Regering van de Duitstalige Gemeenschap	65
v.	Het Parlement en de Regering van het Waalse Gewest	65
vi.	De Brusselse instellingen	65
e.	De samenwerking tussen federatie, Gemeenschappen en Gewesten	66
i.	Federale loyaleit en samenwerking	66
ii.	De voorkoming en regeling van conflicten	66
4.	De gemeenten en provincies	67
a.	Algemeen	67
b.	De provincies	68
i.	De provincieraad	68
ii.	De deputatie	69
iii.	De provinciegouverneur	69
c.	De gemeenten	69
i.	De gemeenteraad	69
ii.	Het college van burgemeester en schepenen	70
iii.	De burgemeester	70
iv.	De districtsraden	71
C]	De grondwettelijke rechten en vrijheden	71
1.	Algemeen	71
2.	Gelijkheid der Belgen	72
a.	Principe	72
b.	Betekenis van de gelijkheidsregel	72
c.	Evolutie van het begrip	73
3.	De vrijheid van de persoon	74
4.	Het recht op privacy	74
a.	De onschendbaarheid van de woning	74
b.	De onschendbaarheid van het briefgeheim	74
c.	De eerbiediging van het privéleven	75
5.	De bescherming van het eigendomsrecht	76
6.	Vrijheid van mening	76
a.	De vrijheid van eredienst	76
b.	De vrijheid van drukpers	77
i.	Het verbod van censuur	77
ii.	De getrapte aansprakelijkheid	77
iii.	De bevoegdheid van het hof van assisen voor persmisdrijven	77
c.	De vrijheid van onderwijs	78
d.	De vrijheid van vereniging en vergadering	78
7.	De economische, sociale en culturele grondrechten	79
8.	Andere grondrechten	79
[II.	Het burgerlijk recht	81
A]	Begrip	81
B]	Disciplines van het burgerlijk recht	82
C]	Enkele basisbegrippen van het familierecht	82
1.	Personenrecht	82
a.	Het begrip persoon	82
b.	Attributen van de persoonlijkheid	83

i.	Begrip	83
ii.	De naam en voornaam	83
iii.	Het geslacht	84
iv.	De nationaliteit	84
v.	De woonplaats	84
vi.	De handelingsbekwaamheid	85
2.	Familie recht <i>stricto sensu</i>	85
a.	Huwelijk	85
i.	Begrip	85
ii.	De grondvoorwaarden	86
iii.	De persoonsrechtelijke rechten en plichten van het huwelijk	86
b.	Echtscheiding	86
i.	Begrip	86
ii.	De wijzen van echtscheiding	86
iii.	De gevolgen van de echtscheiding	87
iv.	De scheiding van tafel en bed	88
c.	Wettelijke samenwoning	88
i.	Begrip	88
ii.	De grondvoorwaarden	88
iii.	Schijnsamenwonen	88
iv.	De gevolgen van het wettelijk samenwonen	89
d.	Afstamming	89
i.	Begrip	89
ii.	De afstamming van rechtswege	89
iii.	De afstamming door erkenning	90
iv.	De afstamming bij adoptie	90
v.	Gevolgen van de afstamming	91
3.	Familiaal vermogensrecht	91
a.	Huwelijksvermogensstelsel	91
b.	De wettelijke erfopvolging	92
i.	Algemene voorwaarden om erfgerechtigd te zijn	92
ii.	De wettelijke erfopvolging	93
c.	De erfkeuze	94
D]	Enkele basisbegrippen van het vermogensrecht	95
1.	Het vermogen	95
2.	Zakelijke rechten	95
a.	Begrip	95
b.	Indeling van de goederen	95
i.	Algemene begrippen	95
ii.	De indeling van voorwerpen en goederen	96
c.	Eigendomsrecht	98
i.	Het eigendomsrecht	98
ii.	Mede-eigendom	99
d.	Vruchtgebruik	99
e.	Erfdienstbaarheden	99
f.	Erfpacht en opstal	100
g.	Hypotheek en pand	100
3.	Verbintnissenrecht	101
a.	Begrip	101

b.	De bron van verbintenissen	101
i.	Uit een rechtshandeling	101
ii.	Uit oneigenlijke contracten.....	102
iii.	Uit de buitencontractuele aansprakelijkheid	103
iv.	Uit de wet.....	103
c.	Indeling van de verbintenissen	103
i.	Indeling naar de modaliteiten van verbintenissen.....	103
ii.	Verbindenissen met pluraliteit van voorwerpen of subjecten.....	104
iii.	Overige indelingen van verbintenissen.....	106
d.	Het tenietgaan van verbintenissen	107
i.	Algemeen overzicht	107
ii.	De verjaring	108
4.	Contracten.....	109
a.	Begrip.....	109
b.	Indeling van de contracten.....	109
i.	Consensuele, vormelijke en zakelijke contracten (art. 5.5 BW)..	109
ii.	Wederkerige en eenzijdige contracten (art. 5.6 BW).....	109
iii.	Contracten onder bezwarende en ten kostelozen titel (art. 5.7 BW)	109
iv.	Vergeldende en kanscontracten (art. 5.8 BW).....	109
v.	Raamcontract (art. 5.9 BW).....	110
vi.	Toetredingscontract (art. 5.10 BW).....	110
vii.	Contract met een consument (art. 5.11 BW)	110
viii.	Meerpartijencontract (art. 5.12 BW).....	110
c.	De dynamische totstandkoming van het contract.....	110
i.	De onderhandelingen (art. 5.14 e.v. BW).....	110
ii.	Aanbod en aanvaarding (art. 5.18 e.v. BW)	111
iii.	Het totstandkomen van het contract (art. 5.18 BW)	111
iv.	De herroeping van het contract (art. 5.18 BW)	112
d.	De geldigheid van een contract.....	112
i.	De toestemming	112
ii.	De bekwaamheid der contracterende partijen	113
iii.	Het voorwerp	113
iv.	De oorzaak	114
e.	De uitvoering van de overeenkomst	114
f.	De koopovereenkomst.....	115
i.	Begrip.....	115
ii.	Verbindenissen van de verkoper.....	115
iii.	Verbindenissen van de koper.....	116
g.	De huurovereenkomst.....	116
5.	Aansprakelijkheidsrecht.....	116
a.	Algemeen.....	116
b.	De aansprakelijkheid voor de schade veroorzaakt door eigen fout..	117
c.	De aansprakelijkheid voor de daden van een ander.....	117
d.	De aansprakelijkheid voor zaken.....	118
e.	Gevallen van foutloze vergoedingsplicht	118
[III. Het gerechtelijk recht]	120
A]	Begrip.....	120

B]	Fundamentele principes van het 'recht spreken'	120
1.	Onafhankelijkheid en onpartijdigheid	120
2.	Verplichting uitspraak te doen	121
3.	Verbod algemene regels uit te spreken	121
4.	Motiveringsplicht	122
5.	Openbaarheid	122
6.	Mogelijkheid rechtsmiddelen in te stellen	123
7.	Recht zich te verdedigen	123
C]	Beginselen van het burgerlijk procesrecht	123
D]	Organisatie van de rechterlijke macht	124
E]	Rechterlijke organisatie in burgerlijke en ondernemingszaken	125
1.	De vrederechter	125
2.	De rechtbank van eerste aanleg	125
a.	De burgerlijke rechtbank	126
b.	De familie- en jeugdrechtbank	126
c.	De fiscale kamer	128
d.	De beslagrechter	128
e.	De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg	129
3.	De ondernemingsrechtbank	129
4.	De arrondissementsrechtbank	129
5.	De hoven van beroep	130
6.	Hof van Cassatie	130
F]	Andere organen bij het rechtspreken	131
G]	Verloop van een gerechtelijke procedure	132
H]	Bewijsregeling	134
1.	De bewijslast	134
2.	Het (gereguleerde) bewijsstelsel	135
a.	Algemeen principe	135
b.	De bewijsmiddelen	136
i.	Het ondertekend geschrift	136
ii.	Het getuigenbewijs	137
iii.	Feitelijke vermoedens	137
iv.	De (buitengerechtelijke) bekentenis	137
v.	De eed	138
I]	Bemiddeling	139
[IV. Het ondernemingsrecht]	140
A]	Begrip	140
B]	Enkele basisbegrippen van het ondernemingsrecht in de strikte zin van het woord	140
1.	Het begrip 'onderneming'	140
2.	Voorafgaande voorwaarden	141
3.	Bewijsregeling	142
4.	Aan het handelsrecht eigen contracten	143
5.	Het belang van de schuldeiser dient te worden gevrijwaard	144
C]	Enkele basisbegrippen van het vennootschaps- en verenigingsrecht	145
1.	Algemeen	145
2.	Soorten vennootschappen en verenigingen	147
a.	De vennootschappen	147
b.	De verenigingen en de stichtingen	148

D]	Enkele basisbegrippen van het economisch recht	149
1.	De regeling van de marktpraktijken en de bescherming van de consument	149
2.	Economische mededinging	150
[V.	Het sociaal recht]	151
A]	Begrip	151
B]	Enkele basisbegrippen van het arbeidsrecht	151
1.	Arbeidsovereenkomstenrecht	151
2.	Arbeidsbescherming	153
3.	Loon	153
4.	Begrippen van het collectief arbeidsrecht	154
C]	Enkele basisbegrippen van het socialezekerheidsrecht	155
1.	Diverse socialezekerheidsregelingen	155
2.	Sociale verzekering en sociale bijstand	155
3.	Arbeidsongeval, beroepsziekte, ziekte en invaliditeit	156
4.	Toelagen in het kader van het gezinsbeleid	157
5.	Werkloosheid	157
6.	Sociale bijstand	158
D]	Rechterlijke organisatie in arbeids- en sociale zaken	160
1.	De arbeidsrechtbank	160
2.	De arbeidshoven	160
3.	Hof van Cassatie	160
[VI.	Het bestuursrecht]	161
A]	Begrip	161
B]	Bevoegdheden van de administratie	161
1.	Verordenende bevoegdheid	161
2.	Vorderingsrecht of opeisingsrecht	161
3.	Ontheeningsrecht	162
4.	Het recht uitvoerbare beslissingen te treffen	162
5.	Het recht administratieve sancties op te leggen	162
C]	Enkele basisbegrippen van het bestuursrecht	163
1.	De formelemotiveringsplicht	163
2.	De openbaarheid van bestuur	163
3.	De ombudsman	163
4.	De openbare dienst	163
5.	De overheidsopdrachten	164
6.	Domeingoederen	164
7.	Beginselen van behoorlijk bestuur	164
[VII.	Strafrecht en strafprocesrecht]	165
A]	Begrippen	165
B]	Grondwettelijke beginselen	166
1.	Strafrechtelijk legaliteitsbeginsel	166
2.	Grondwettelijke regeling van het aanhoudingsrecht	166
3.	Grondwettelijke regeling van de procedure van de vervolging	167
4.	Grondwettelijke bepalingen i.v.m. sancties	167
C]	Enkele basisbegrippen van het strafrecht	168
1.	Soorten misdrijven	168
2.	Toepassing van strafrecht in de tijd, ruimte en naar de persoon	169

3. Poging en deelneming	169
4. Verzwarende en verzachtende omstandigheden, rechtvaardigings- gronden	170
5. Straftoemeting en opdecienen	170
6. Voorwaardelijke invrijheidstelling	172
D] Enkele basisbegrippen van het strafprocesrecht	173
1. Rechterlijke organisatie in het strafrecht	173
a. De politierechtbanken	173
b. De rechtbank van eerste aanleg	173
i. De correctionele rechtbank	173
ii. De jeugdrechtbank	174
iii. De strafuitvoeringsrechtbank	175
iv. De onderzoeksrechter	175
c. De hoven van beroep	175
d. De hoven van assisen	176
e. Het Hof van Cassatie	176
2. Andere organen betrokken bij het strafproces	176
3. De verdachte, in verdenkinggestelde, beklaagde, beschuldigde	177
4. Voornaamste onderzoeksverrichtingen	177
5. Overzicht van de strafprocedure	178
[VIII. Fiscaal recht]	180
A] Begrip	180
B] Grondwettelijke beginselen van het fiscaal recht	180
1. Fiscaal legaliteitsbeginsel	180
2. Fiscaal gelijkheidsbeginsel	181
3. Fiscaal eenjarigheidsbeginsel	182
C] Enkele basisbegrippen van het materieel fiscaal recht	182
1. Indeling van de belastingen	182
2. Inkomstenbelastingen	183
a. De personenbelasting	183
b. De vennootschapsbelasting	184
3. Indirecte belastingen	185
a. Belasting op de toegevoegde waarde	185
b. Successierechten	186
c. Registratierechten	187
D] Enkele basisbegrippen van het formeel fiscaal recht	188
1. De vestiging van de belastingen	188
a. De aangifte	188
b. De onderzoeksmachten	188
c. De bewijsmiddelen	188
2. De invordering van de belastingen	189
3. De betwisting van de belasting	190
a. Bevoegdheid van de rechter	190
b. Administratief beroep in de inkomstenbelastingen	190
[IX. Internationaal recht]	191
A] Begrip	191
B] Enkele begrippen van het internationaal recht	191

1. Intergouvernementele en supranationale organisaties	191
2. Bilaterale en multilaterale verdragen	192
3. De Verenigde Naties	192
C] De Europese Unie	193
1. Algemeen	193
2. Bevoegdheden	194
a. Inhoud en omvang	194
i. Overzicht van de bevoegdheden	194
ii. Drie beginselen die de uitoefening van bevoegdheden door de Europese Unie beheersen	195
b. Uitoefening	195
3. De Europese instellingen	196
a. Het Europees Parlement.....	196
b. De Europese Raad.....	197
c. De Voorzitter van de Europese Raad	197
d. De Raad.....	198
e. De Commissie.....	198
f. De Hoge Vertegenwoordiger van de Unie	199
g. Het Hof van Justitie van de Europese Unie	199
i. Het Hof van Justitie	200
ii. Het Gerecht	200
iii. De gespecialiseerde rechtbanken.....	201
h. De Rekenkamer	201
i. De Europese Centrale Bank.....	201